



НДО-Інформ

№ 1 (13) січень, 2003

➔ **СЛОВО до читача**
(Л.Абрамов,
Президент ІСКМ)

➔ **РОЛЬ. Тенденції.
Факти.**
(НДО в світі. НДО в
Україні.)

➔ **ГРОМАДЯНСЬКЕ
суспільство**
(Що може громада?)

➔ **СОЦІАЛЬНА сфера**
(Добродій - це звучить
гордо!)

➔ **ЕКОЛОГІЯ**
(Крапля по краплі...)

➔ **ЗНАЙОМСТВО зблизька**
(Фонд Євразія)

➔ **КОМЕНТАР фахівця**
(Віталій Янюк: Типові
причини відмови у
фінансуванні)

➔ **КОНКУРСИ**

ЕКОЛОГІЯ



КРАПЛЯ ПО КРАПЛІ...

*Про те, що земля - наш спільний дім,
а природа - наше багатство, кожен
дізнався ще в школі. Як правило, на
цьому екологічна освіта більшість і
закінчується. Принаймні у тих, хто
бере зараз на себе стіпівість
втрутатися в природні процеси,
екологічних знань явно не вистає.
Парадоксально...*

(ПРОДОВЖЕННЯ НА 5-й СТОРІНЦІ)

Видання цього бюлетеня здійснено за підтримки
Фонду Євразія за рахунок коштів, наданих Агентством
США з міжнародного розвитку (USAID).
Думки, висловлені у виданні, належать авторам і можуть
не співпадати з офіційною позицією Фонду Євразія, USAID
та редакції бюлетеня.



СЛОВО до читача

Шановні друзі! Бюлетень, який ви тримаєте в руках, є продовженням відомого вам проекту по забезпеченню нашого регіону суспільно важливою інформацією, що здійснюється двома громадськими організаціями: Інститутом соціокультурного менеджменту (ІСКМ) та Центром підтримки творчих ініціатив (ЦПТІ). Попередні 12 номерів бюлетеню протягом 1999-2002 років були важливим джерелом інформації для багатьох громадських організацій Кіровоградської області.

В 2003 році "НДО-Інформ" набуде нових рис: видаватиметься щомісячно, більше уваги приділятиме ефективним технологіям вирішення соціальних проблем. Ми хочемо, щоб наше видання стало корисним не тільки для представників НДО, а й для всіх, хто є небайдужим до майбутнього нашого регіону.

Тому ми були б дуже вдячні вам за відгуки і пропозиції щодо покращення нашого видання.

З повагою

Лев Абрамов
Президент ІСКМ

Контактна інформація
Інституту соціокультурного
Менеджменту

Для листів: ІСКМ, а/с 4/30,
М. Кіровоград, 25006
Україна
Телефон/факс: (0522) 246675
Е-пошта: iscm@ngo.org.ua
Веб-сайт: www.presscat.org.ua

НДО в світі

Вважається, що одним з перших офіційних документів, який регламентував громадську діяльність, був "Статут благодійності", який було прийнято в Англії у 1601 році. Саме з цього часу почали діяти недержавні служби соціального забезпечення, а також "дружні" та "будівельні" товариства. За чотири сотні років громадський рух набув у світі великого впливу. І зараз відіграє надзвичайно важливу роль в соціально-економічному житті країн з розвинутою інфраструктурою.

В американському законодавстві, наприклад, є цілих 27 статей, які дають громадським організаціям право на звільнення від сплати податків. Тому не дивно, що на сьогодні в США нараховується 1 мільйон 600 тисяч НДО. Якраз вони і надають громадам послуги: стоять на варті суспільних цінностей; захищають інтереси громадян, досліджуючи нові проблеми в суспільстві; допомагають будувати та укріплювати общинний дух у своїх країнах. Що ж стосується Центральної, а особливо, Східної Європи, то тут громадські організації з'явилися зовсім недавно. Ще років 10-15 тому сама думка про створення структури, що буде незалежною від держави, здавалася неприпустимою. Але з часом стереотипи поступово руйнуються. І сьогодні в світі існують сотні тисяч НДО, діяльність яких охоплює практично всі аспекти суспільного життя.

Що ж таке громадські організації? Це, перш за все, об'єднання людей, які зібрались для того, щоб допомогти собі та іншим без цілі отримання прибутку, тому їх іноді називають некомерційними організаціями. Це і місцеві клуби, і політичні об'єднання, що займаються лобюванням, і групи, що надають соціальні послуги. Це ті, хто не змирився з ситуацією, а об'єднавшись, намагаються змінити щось у своєму житті самі. Вони стали такою ж невід'ємною частиною процесу демократизації як існування багатопартійної системи та вільної незалежної преси.

На відміну від держави громадські організації не об'єднані в одне ціле, не мають жорсткої ієрархії, не утримуються повністю на бюджетні кошти.

На відміну від бізнесу засновники організацій не розподіляють прибуток між собою,

навіть якщо прибуток у них є, а віддають його на вирішення загальних проблем.

Через відмінність від цих двох секторів суспільства (держава і бізнес) громадські організації часто називають третім сектором. Третій сектор як і бізнес намагається орієнтуватися на всіх членів суспільства, але з точністю до навпаки: чим бідніша людина, чим важче їй живеться, тим більше уваги до неї з боку громадських організацій. Представники НДО намагаються покращити життя для всіх, не вимагаючи за це "золотих".

Діапазон таких організацій дуже широкий, і в різних країнах він включає різні типи організацій. Але всюди визнано, щодо третього сектору належать добровільні організації, благодійні фонди та інші фундації, а також організації, що працюють в галузі охорони здоров'я та докільля, культури та філантропії. Кожна з цих організацій керується своєю власною суспільною, релігійною, або етичною місією і ставить за мету сприяння участі громадськості в демократичному процесі та розвитку громадянської ініціативи. Третій сектор надає допомогу в подоланні тих труднощів, що супроводжують рішучі економічні та політичні зміни у перехідний період. Шляхом розвитку сфери послуг та створення додаткових робочих місць, організації приносять суспільну користь та сприяють створенню так званого "суспільного добробуту", який неможливо виміряти з економічної точки зору.

Організації третього сектору також відіграють важливу роль і як представники інтересів громадян, і як постачальники інформації. Захищаючи інтереси людей, вони доводять думку громадськості до відома державного керівництва і таким чином впливають на вироблення суспільної політики. НДО можуть також сприяти полегшенню соціальної та економічної напруги в суспільстві, спрямовуючи його в конструктивне та мирне русло.

НДО в Україні

Якщо в усьому світі потяг під назвою НДО вже давно є серйозною силою, то в Україні він ледве починає рушати і, швидше,

До таких оптимістичних висновків вони дійшли, проаналізувавши проведене в нашій державі дослідження індексу громадянського суспільства СМСІІЗ.

Розроблене цією громадською організацією "діагностування" показує, що громадянське суспільство в Україні коріння вже має. і хоча з зареєстрованих близько 25,5 тисяч громадських організацій реально в країні діє лише 8 500, експерти вважають, що структура громадянського суспільства виглядає у нас досить розвиненою. Винятком є лише нерівномірний розподіл НДО у міській та сільській місцевості. А тепер про висновки експертів. Громадські організації, які брали участь в дослідженнях, дійшли висновку, що вплив НДО на нашу державу зараз є загалом невисоким і потребує посилення. Як виявилось, державний сектор підтримує або ж, принаймні, не заважає лише невеликим соціально орієнтованим організаціям громадянського спрямування, тобто, НДО, які заповнюють незайняті державою прогалини у сфері соціальних послуг. В той же час до спроб громадських організацій увійти до прибуткових галузей соціальних послуг, вищезгаданий сектор ставиться доволі негативно.

Також було визначено, що за останні два роки співробітництво НДО з державним сектором у галузі розробки політики та впровадження її у життя дещо активізувалося, проте, до ідеального стану йому ще далеко. Не можна назвати високим і рівень підтримки НДО громадськістю. Дослідники охарактеризували його як нейтральний. Основними причинами цього фахівці вважають низький імідж НДО в суспільстві. Що ж стосується участі населення в організаціях громадянського суспільства, то її взагалі кваліфікували як незадовільну.

Приблизно так виглядає і підтримка філантропії з боку підприємців. Неefективність податкових пільг для донорів та складні процедури державного контролю меценатів ситуації ніяк не покращують. З цього витікає, що побудувати громадянське суспільство в Україні можна лише за умови загального визнання його актуальності.

ЩО може громада?

Життя щодня зіштовхує нас з людьми, які потребують допомоги. Жебраки, безпритульні, сироти... На жаль, цей перелік продовжувати можна довго. До негативних соціальних явищ люди ставляться по різному. Хтось сором'язливо відводить вбік очі і робить вигляд, що таких явищ у нашому суспільстві не існує. Більша ж частина населення таким бідолашним мовчки співчуває. При цьому, бездіяльність мотивується тим, що від нас нічого не залежить. Як доводить досвід, така думка є дуже поширеною, але хибною.

Розробити програму підтримки соціально незахищених верств населення та знайти фінансування для їхньої реалізації все ж таки можна. Надзвичайно важливу роль в цьому процесі в усьому світі відіграє третій сектор. Держави, що мають соціально орієнтовану економіку, вже давно, а головне, ефективно, залучають недержавні організації до практичного розв'язання соціальних проблем суспільства. Стосується це, в першу чергу, організацій громадських та благодійних.

Комплексну форму співпраці держави з НДО назвали соціальним замовленням. За оцінками фахівців - майже третина коштів, що обертається в некомерційному секторі США, складають гроші, що були отримані від держави, через систему соціального замовлення. Є країни, в яких така частка значно більша. Так, в Німеччині вона досягає 70, а у Франції навіть 80 відсотків. Перші кроки у цьому напрямку вже зроблено і в Росії. Що ж стосується України, то на загальнодержавному рівні такої практики в нас поки що немає. Підтримка громадських та благодійних організацій з боку держави існує лише у вигляді фінансової допомоги. На сьогодні вона не перевищує десятої частини від бюджету цих організацій. Втім, розробка та впровадження механізму соціального замовлення в нашій державі ведеться ще з 1996 року. Піонерами стали одесити. Перше положення про муніципальне соціальне замовлення було розроблено Асоціацією підтримки громадських ініціатив "КОВЧЕГ" і винесено на розгляд місцевої влади ще на початку 1997 року. Ідея

сподобалась і черкащанам, але на той час, в жодному з регіонів реалізована не була. Три роки тому ситуація принципово змінилася. Завдяки сприянню міжнародного Фонду Чарльза Стюарта Мотта Асоціацією "КОВЧЕГ" разом з одеським суспільним інститутом соціальних технологій була здійснена розробка нормативних та технологічних документів, які забезпечують застосування механізму соціального замовлення на всіх рівнях державної влади і місцевого самоврядування.

Слід віддати належне одеській міській раді, положення про соціальне замовлення її депутати затвердили. Більше того, доручили міськвиконкому розробити необхідні заходи, щодо реалізації цього механізму у практичній роботі. Незважаючи на величезний бюджетний дефіцит рада також затвердила часткове фінансування з міського бюджету. Стосувалося це соціальних замовлень по розв'язанню проблем безпритульності, соціальної підтримки інвалідів та сприяння активному довголіттю людей похилого віку. Переконавшись в ефективності запропонованого механізму, одеська міська рада тепер щороку виділяє кошти на вирішення соціальних проблем міста Одеси. Міська цільова програма фінансової підтримки громадських організацій на рік нинішній, 2003, вже затверджена. В рамках програми на підтримку діяльності організацій третього сектора з міського бюджету в цьому році виділяється 465 760 гривень. 200 тисяч з них буде спрямовано на соціальне замовлення, решта - на цільове фінансування діяльності НДО. Для порівняння слід відзначити, що минулого року на всі, вище перераховані потреби з міського бюджету було виділено тільки 100 тисяч гривень. Одесити вважають, що такі позитивні зміни сталися лише завдяки активній лобістській діяльності місцевих недержавних організацій.

Напевне, у складі кожної міської ради нашої області теж є якщо не представники НДО, то хоча б їх прихильники. То чи не варто і нам, панове, спробувати запровадити в своєму регіоні одеський досвід соціального замовлення? А раптом - вийде...

*ДОБРОДІЙ - це звучить
гордо!*

У повсякденних розмовах слово "добродій" зараз почуєш не часто. Втім така форма звертання колись була досить широко розповсюджена, і можна навіть сказати абсолютно буденна. З цього випливає, що творити добро в Україні завжди було справою почесною і звичною. І хоча саме слово вважається зараз трохи старомодним, своєї актуальності добрі справи ніколи не втрачали.

Яскравим прикладом цьому може слугувати благодійна акція, яка триває в Кіровограді вже 7 років. Оскільки починалась вона зі збору різдвяних подарунків для дітей-сиріт та одиноких людей похилого віку, то й назвали її "Різдвяний ангел". Запропонована Єлисаветградською недільною школою імені святих Кирила та Мефодія акція спершу була підтримана регіональним товариством "Православна просвіта". Зараз до організаторів приєдналися ще дві громадські організації: Спілка ветеранів Афганістану та військово-патріотичний клуб "Сокіл". Свою пропагандистську роботу вони спрямовують в першу чергу на школярів. На запрошення шкіл і з дозволу управління освіти для учнів влаштовується благодійний концерт вокальної студії міського Будинку вчителя "Глорія", під час якого і збирають пожертви. Транспортною акцією забезпечена завдяки міській владі. В цьогорічному зборі подарунків для обділених долею вже взяла участь третина шкіл міста і, незважаючи на те, що Різдво давно минуло, запрошення для "Різдвяного ангела" продовжують надходити. Про своє бажання прилучитися до доброї справи вже заявили студенти двох кіровоградських ВУЗів.

Організатори переконані, що далі справи підуть ще краще. І йдеться тут не лише про збирання і передачу речей, іграшок та продуктів харчування тим, хто їх потребує. Справжній зміст благодійної акції набагато глибший. Погодьтеся, обрану у якості благодійників аудиторію, важко назвати найбагатшою у нашому суспільстві. Та все ж організатори вважають, що починати працювати слід саме з школярами. На їх думку, "Різдвяний ангел" допомагає дітям відчувати

свою причетність до того, що відбувається навколо, робить їх милосердними, дає зрозуміти, що двері, за якими потребують підтримки можуть бути десь зовсім поруч... Треба тільки відкрити їх і подати свою дружню руку.

Подібну роботу напередодні Різдва досить успішно провела у своєму місті Фундація імені князів-благодійників Острозьких з Рівного. Можливо їх досвід буде цікавим і корисним для наших благодійників.

Щоб зібрати кошти на подарунки для дітей, що залишилися без батьків, працівники та волонтери Фундації імені князів-благодійників Острозьких вирішили звернутися до всього населення. Листи-прохання про благодійну допомогу були надіслані до всіх потенційних меценатів міста Рівного. На заклик про підтримку люди відгукнулися не лише грошима, а й конкретними справами. Скажімо, перший крок благодійної акції - поширення інформації про її проведення - зробили керівники підприємств, дозволивши розмістити соціальну рекламу в офісах, магазинах та на транспорті безкоштовно. Кур'єрські служби рекламних видань разом зі своєю продукцією рознесли 4 тисячі листів від Фундації Острозьких. Досить оригінальний метод розповсюдження інформації знайшло приватне підприємство, яке займається виготовленням пельменів та вареників. В кожну упаковку зі своєю продукцією вони вкладали невеличку інформаційну листівку. Постаралися і засоби масової інформації, виступивши інформаційними спонсорами благодійної акції. Щоб допомогти сиротам, одне з підприємств виготовило та доставило у місця збору пожертв 30 дерев'яних скриньок. Кондитерська фабрика окрім подарунків та грошей, надала і необхідну інформацію для контактів зі спонсорами. Свою благодійну частку внесли і ті люди, які безкорисливо зголосились збирати кошти, таким чином, вони внесли пожертву своєю працею. Одним словом, допомагали хто як міг.

Завдяки цьому 143 дитини, які залишилися круглими сиротами, отримали на Різдво подарунки і грошову допомогу по 50-70 гривень кожному. Та головним результатом проведеної акції стало те, що вона дозволила рівненчанам зрозуміти і, навіть відчувати, що бути благодійником - це гарно і почесно. *Тож благо - дійте і віддасться вам!*

ЕКОЛОГІЯ

КРАПАЯ по краплі...

(Продовження. Початок на обкладинці)

...але ті, для кого природа - відкрита книга, впливу на чиновників не мають і остаточних рішень, відповідно, приймати не можуть. Ось так і виходить, що екологічних проблем в регіоні більше, ніж достатньо, а вирішувати їх на практиці нікому. Жителі області, замість того, щоб наполягати на прийнятних для них рішеннях, пасивно спостерігають за негативними змінами в природі.

Зрозумійте - доки мовчатиме громада, проблема питної води, рівно як і всі інші, добре всім відомі, не вирішаться і не зникнуть. Тож для усіх небайдужих до проблем довкілля ми вирішили запропонувати публікацію наших херсонських колег. Можливо досвід новокаховців переконає вас у тому, що спільними зусиллями можна знайти вихід із здавалося б безвихідної ситуації.

Як екологи перемогли епідемію

У 1995-1996 роках дуже багато людей у Новій Каховці хворіли на гепатит-А. Місто опинилося на порозі епідемії. Санітарно - епідеміологічні служби пов'язували це із забрудненням водопостачального горизонту. Головний лікар міської санепідстанції запропонував на кожен артезіанську свердловину встановити хлораторне устаткування. В місті 93 свердловини підключені до централізованого водопостачання, запропонована установка коштувала б 100 тисяч гривень. Таких коштів у міському бюджеті не було.

Екологи вирішили спочатку провести дослідження і з'ясувати справжні причини поширення цієї хвороби. Дослідження показало: у місті несвоєчасно вивозиться сміття, через що утворилося багато стихійних сміттєзвалищ, а водно-каналізаційні мережі, зливні каналізації - пошкоджені. До всього - в більшості барів, кафе, на базарчиках відсутні громадські вбиральні. Найбільше випадків захворювання на гепатит було саме в багатоповерхових будинках біля стихійних

ринків, де під'їзди часто-густо слугували вбиральнями.

Стало зрозумілим, що причина поширення інфекційних хвороб у Новій Каховці

антисанітарія, а не артезіанські свердловини. Новокаховське товариство охорони природи запропонувало програму боротьби з гепатитом-А:

- ліквідувати стихійні сміттєзвалища;
- відремонтувати водно-каналізаційні мережі та ливневі каналізації;
- забезпечити місця масової торгівлі, громадського харчування громадськими вбиральнями;
- здійснити благоустрій санітарно-захисних зон джерел водопостачання.

Ці пропозиції з розумінням сприйняла місцева влада та обласне управління екобезпеки, хоча з боку санепідстанції був значний опір. Нам виділили 3 тисячі гривень для втілення в життя нашої програми. 3 квітня 1997 року ми оголосили 6-місячну акцію ЕКО КВК "Вода - це багатство, вода - це життя". Кожна команда, яка хотіла взяти участь у змаганнях веселих і кмітливих, неодмінно повинна була виконати практичну роботу з очищення міста. У цій акції взяли участь 95 % організацій та підприємств міста. Підсумки програми були підбиті у жовтні на обласному ЕКО КВК - після закінчення практичної роботи. У фіналі взяли участь 7 команд Херсонської області і 1 команда з Кривого Рогу. Ці колективи у своїх містах теж проводили подібну роботу.

Завдяки змаганням команд Клубу Веселих та Кмітливих Нова Каховка була виметена, вимита й забезпечена громадськими вбиральнями. У боротьбі за перемогу вони виконали робіт на 10 мільйонів гривень. Захворюваність на гепатит-А у місті одразу знизилась на 48%. І вже непотрібною виявилась ідея встановлювати дороге хлораторне устаткування, 100 тисяч бюджетних гривень були зекономлені. А місту вся ця життєво необхідна робота обійшлася всього в 3 000 гривень, які пішли на організацію ЕКО КВК та нагороди переможцям.



ФОНД Євразія

Інформація до відома: Новокаховське міське відділення Українського товариства охорони природи засноване 20 жовтня 1953 року. Мета - збереження та відтворення сприятливого для життя природного середовища м. Нова Каховка. Основні напрямки діяльності: екопросвітництво, екотуризм, екоекспертиза. Тут працюють 265 добровольців. Серед партнерів - 7 місцевих, 4 регіональних, 3 всеукраїнських НДО. Організація співпрацює також з міськвиконкомом, новокаховським представництвом університету розвитку людини "Україна", з обласним управлінням екоресурсів, з газетою "Ділові новини" та з обласним телебаченням. Зараз організація досить успішно працює над проблемою захисту питної води від токсичних відходів промислового виробництва.

Адреса організації: м. Нова Каховка, вул. Вокзальна, 22. Телефон: (05549) 7-28-92. Голова президії Новокаховського товариства охорони природи Таїсія Козак.

Журнал "Правобережжя"
(№ 7, березень 2002 р.).

КАЛЕНДАР подій

III Всеукраїнська конференція з проблем розвитку соціологічної теорії. Київ, 18 квітня 2003 року. Соціологічна асоціація України проводить III Всеукраїнську соціологічну конференцію з проблем розвитку соціологічної теорії "Трансформація соціальних інститутів та інституціональної структури суспільства."

Заявку на участь у конференції необхідно подати електронною поштою до 14 березня 2003 року. У заявці необхідно вказати точну назву теми повідомлення і його анотацію (не більше половини сторінки тексту), інформацію про автора (прізвище, ім'я, по-батькові, місце роботи, посада, науковий ступінь і звання), адресу електронної пошти (обов'язково), поштову адресу, № телефону та факсу.

Робочі мови конференції - українська та російська.

КОНТАКТИ: Єлєцький Володимир
Олександрович, Соціологічна асоціація України.
ТЕЛЕФОН/ФАКС: (044) 2530137
ЕЛЕКТРОННА ПОШТА: sau_rf@svitonline.com

Одним з найпотужніших Фондів - грантодавців, які працюють на території країн СНД, є Фонд Євразія.

Фонд Євразія засновано в 1993 році з метою сприяння розвитку демократії та ринкової економіки в дванадцяти Нових Незалежних Державах (ННД) колишнього СРСР. Керівництво Фонду переконане, що суспільство функціонує краще всього, коли громадяни беруть відповідальність за своє соціальне та економічне майбутнє у свої власні руки. Програми Фонду спрямовані на формування нового способу мислення і дій, здатних принести велику соціальну і економічну користь, як окремим особистостям, так і суспільству в цілому.

Київський регіональний офіс розпочав свою діяльність на початку 1994 року, надаючи гранти в Україні, Молдові та Білорусі. До 2002 року Фондом підтримано кілька сотень проектів на суму більше, ніж 12 мільйонів доларів США.

Головний інструмент досягнення мети Фонду - це програма надання невеликих грантів, яка дозволяє швидко і гнучко реагувати на потреби організацій в ННД. В доповнення до програм надання грантів, Фонд також безпосередньо адмініструє проекти в тих галузях, де для ефективного досягнення пріоритетних цілей необхідні більш різнобічні зусилля.

Фонд Євразія - це приватно керована установа, основне фінансування якого здійснюється Агентством США з міжнародного розвитку (УЗАЮ), з додатковою підтримкою з інших джерел - урядів, фондів, корпорацій та приватних осіб.

Найбільше уваги Фонд Євразія приділяє зараз трьом напрямкам: більш ефективному розвитку ринкових відносин, становленню філантропії та допомозі регіональним ресурсним центрам, які працюють з громадськими організаціями.

Фонд "Євразія", Київське Регіональне представництво

Вул. Б. Хмельницького, 55,
6-й поверх, Київ, 01054
Тел./факс: (044) 238 26 96, 246 99 61
Web: www.eurasia.org
E-mail: Eurasia@eurasia.kiev.ua

*Віталій Янюк: ТИПОВІ ПРИЧИНИ Відмови у фінансуванні**

Точно не пам'ятаю, скільки способів порівняно чесного відбирання грошей у населення знав О. Бендер, але впевнений, що я особисто знаю не менше способів відмови в наданні фінансування. Із задоволенням поділюся технологіями, оскільки прозора діяльність грантодаючих організацій є невід'ємною складовою відкритого суспільства. Якою б формальною вона не здавалася збоку, робота з роз'яснення здобувачам фінансування причин відмови займає дуже багато часу, й особливо прикро те, що вона віднімає час, необхідний для роботи з перспективними заявками від перспективних організацій. Більш того, окремі керівники донорських структур іноді можуть довести ситуацію до абсурду, змушуючи підлеглих нескінченно вправлятися у винаході ухильно - витіюватих формулювань, забуваючи про те, що справжнє призначення донорської організації полягає в знаходженні найбільш адекватних грантоотримувачів і наданні допомоги їм, а зовсім не в заощадженні почуттів проєктантів, які або не розуміють, чого хочуть самі, або не вміють викласти свої думки, або зациклені на вирішенні специфічних завдань. Утім це, швидше, винятки.

Перед тим, як перейти до технічного боку питання, хотілося б торкнутися питання етики. Як би там не було і що б про них не говорили, донорські організації, що діють в Україні, є найбільш передовими структурами неприбуткового сектора. Оперуючи приватними пожертвуваннями чи суспільними фондами, такі організації приділяють досить багато уваги висвітленню як своєї діяльності, так і результатів цієї діяльності. При наявності бажання (а який сенс займатися суспільною діяльністю без цього?) у даний час зовсім неважко одержати інформацію про пріоритети і вимоги того чи іншого фонду, що надає гранти чи стипендії. Проте ви не повірите, з якою

кількістю звернень, спрямованих (і часом не за адресою) доводиться стикатися співробітникам донорських організацій, що займаються розглядом заявок на фінансування! Більше того, окремі громадські активісти не проти особисто відвідати офіс донорської організації і, риторично волаючи до справедливості, відняти робочий час її співробітників. Схема проста - «Ми ... (і далі слідує назва окремої соціальної групи) нікому не потрібні! Ніхто не хоче нам допомогти! Скажіть хоча б, що робити?» Звичайно, у міру особливостей індивідуального темпераменту і психологічного типу різні люди дадуть вам дещо різні відповіді, але суть усіх їх буде зводиться до трьох простих речей: 1. Я нічим не можу вам допомогти. 2. Я не знаю, хто може вам допомогти. 3. Я не почуваю в цьому відношенні абсолютно ніяких докорів сумління, тому що я добре знаю те, чим повинна займатися моя організація і я особисто, за що мені, власне, і платять.

Увага! Перш ніж звертатися будь-куди з проєктом, спробуйте ПОЧИТАТИ рекомендації щодо пріоритетів діяльності даного конкретного донора. Не взяти і покласти до кишені, портфеля, сумки, а почитати. Отже, причина відмови номер один не має ніякого відношення до ваших навичок у складанні заявок на одержання фінансування. Ви просто звернулися не за адресою.

Отже, будемо вважати, що ми все уважно почитали й у нас склалося враження (яке втім, з погляду донора, як і раніше може бути помилковим), що ваш проєкт вписується у пріоритети роботи фонду, до якого ви вирішили направити заявку. На цій стадії хочу продемонструвати вам алгоритм взаємин співробітника донорської організації і проєктанта. Одержавши на розгляд заявку, співробітник донорської організації в першу чергу намагається класифікувати цю заявку, і розмістити її у визначену нішу серед загальної маси заявок, що надійшли за останній час до даного фонду. Їх усього існує чотири:

- хороша концепція (ідея), гарний дизайн (власне оформлення заявки);
- хороша концепція, поганий дизайн;

* (Вперше оприлюднене в журналі "Перехрестя" та на сайті Ліги ресурсних центрів. В нашому бюлетені друкується з люб'язного дозволу автора.)

- *погана концепція, хорошиий дизайн;*
- *погана концепція, поганиий дизайн.*

Проекти, що складають першу групу, с мрією будь-якого донора, але в реальному житті зустрічаються дуже рідко. Відсоток заявок, що не викликають додаткових запитань, надзвичайно малий.

Проекти другої групи в підсумку, після доробок і погоджень, як правило, і складають левову частку портфеля великого донора. Великого в тому значенні, що протягом календарного чи фінансового року він присуджує велику кількість грантів.

Проекти третьої групи підтримуються рідко, оскільки їх практично неможливо «допрацювати» до відповідності пріоритетам донора. Як правило, це досить досвідчені організації, що вміють грамотно складати заявки, але «не розібралися з пріоритетами». Заявки, що складають четверту групу, я не коментую.

Власне технічні причини відмови у фінансуванні поділяються на дві групи: причини організаційного характеру і причини, пов'язані з якістю наданої заявки.

Розглянемо групу концептуальних причин відмови, тобто пов'язаних безпосередньо з текстом проекту, з проблемою, що пропонується вирішити ресурсами проекту і програмою, що покликана цю проблему вирішити. Дозволю собі невеликий ліричний відступ. Дами та добродії, якість проектного дизайну в українському неприбутковому секторі цілком відповідає рівню якості всіх інших продуктів, вироблених в Україні. Я не буду говорити вам, хороша вона чи погана. Просто поміркуйте, чи влаштовує вас якість доріг, робота муніципальних служб, рівень програм національного телебачення, автомобілі "Таврія", речі, пошиті на наших швейних фабриках. Комусь може подобається, комусь - ні. Мені особисто ні, причому категорично. Винятки становлять, мабуть, неприбуткові центри підтримки бізнесу, бізнес-асоціації і вищі навчальні заклади - їм, як кажуть, сам Бог велів.

Отже, причина номер два - у проекті присутні декілька різних цілей. Розглянемо приклад. Деякий проектант пропонує створити неприбуткову регіональну структуру підтримки якоїсь діяльності. Будучи створеною, така структура буде поширювати інформацію, проводити тренінги, пропагандистські акції,

КОМЕНТАР фахівця

координувати роботу в якійсь області з органами влади на місцях і органами місцевого самоврядування, запроваджувати нові механізми чогось. І вся ця діяльність має, причому революційно (здобувачі фінансування дуже часто схильні перебільшувати свої минулі і майбутні досягнення), просунути даний регіон у напрямі розвитку:

неприбуткового сектора;

місцевого самоврядування;

а також:

більш ефективних органів державного

управління на місцях;

соціальної активності громадян чи чогось

приблизно такого.

Іноді цілей заявляється дві, іноді три. Щоб заявлялося більше - не пам'ятаю, але від наших громадських організацій можна чекати всього.

Дорогі читачі! Так не буває. Фундаментальні принципи проектування (не плутати з будівництвом, архітектурою і містобудуванням) припускають, що мета проекту має бути сформульована за приблизно таким принципом: це має бути фраза, що описує тип і рамки передбачуваного успіху (позитивної зміни) і акцентує увагу на вплив, що буде здійснено на індивідуальних одержувачів, або на суспільні інститути, або на суспільство в цілому. Але тільки на щось одне з вище переліченого. Нікому з нас не дано за один чи два роки за допомогою декількох десятків чи навіть сотень тисяч, і навіть американських доларів докорінно змінити ситуацію в окремому секторі такої великої країни, як Україна. Максимум, чого ми можемо досягти за такий короткий термін, - якість вплинути.

Наступне питання - як правильно розібратися, на що ми збираємося вплинути в результаті виконання нашого проекту? Дуже просто: якщо в результаті вашого проекту будуть адаптовані нові стратегії, поширені продукти ЗМІ (газети, журнали, теле- та радіопередачі) чи створені робочі місця, то ваш проект впливає на суспільство. Чому? Тому що стратегії можуть бути використані усіма, продукти ЗМІ переходять з рук у руки, про їх зміст говорять, а на робочих місцях у різний час можуть працювати різні люди.

Якщо в результаті вашого проекту будуть створені нові коаліції і партнерства чи збільшиться кількість залучених до чогось (чи

перерозподілених) коштів - ваш проект впливає на інститути. Чому? Тому що такі результати свідчать про кращу роботу окремих суспільних інститутів.

І нарешті, якщо в результаті вашого проекту якась кількість осіб, що піддається ідентифікації (будуть списки, контактні дані), пройдуть навчання чи безпосередньо скористаються ресурсами або послугами - ваш проект покликаний вплинути на громадян. Дуже просто.

Але як і раніше не зрозуміло, чому донори не хочуть фінансувати проекти, у яких є більше однієї цілі. Це також просто. Наявність декількох цілей в одному проекті свідчить про: *конкуренцію всередині одного проекту різних концепцій (ідей);*

необґрунтоване ускладнення загальної логіки (системи взаємозв'язків) проекту; що, у свою чергу, приводить до: *розпорошення ресурсів проекту; ускладнення завдань управління проектом.* Природно, що донор, зацікавлений у максимальному пом'якшенні ризиків своїх інвестицій, такий проект навряд чи підтримає.

Причина номер три - цілі проекту не відображають економічних переваг, які в результаті проекту одержать представники цільової групи. Оскільки йдеться про неприбутковий сектор, під «економічними перевагами» слід розуміти скоріше деякі нові якості, набуваючи яких, цільова аудиторія справді буде надалі одержувати економічні переваги. Якщо проект не пропонує чіткого опису таких нових якостей, то донор вправі відмовити вам у фінансуванні, оскільки, на його думку, розглянутий недолік дизайну проекту красномовно свідчить про: *слабкий економічний аналіз; невміння сфокусуватися на досягненні зворотного зв'язку з кінцевими одержувачами; даний проект засновано на потребі в ресурсах, а не на необхідності в задоволенні потреб.*

Причина номер чотири - у проекті відсутні чи недостатньо пропрацьовані індикатори. Незважаючи на те, що грант на благодійні цілі принципово відрізняється від комерційного кредиту, грантодаючі організації розглядають свої ресурси як інвестиції (не в конкретну організацію, а в суспільство в цілому) і, відповідно, при розгляді заявок використовують деякі принципи, прийняті в

сфері інвестування. Зокрема, у діловому світі вкладники чи кредитори знають, що бізнес-план, представлений з метою залучення капіталовкладень, схиляється до перебільшення позитивних аспектів справи і зменшенню, а іноді і виключенню, можливих недоліків та ризиків. Подібно до того, як обережний вкладник не приймає бізнес-проект по номінальній вартості, обережний співробітник донорської організації не вірить беззастережно усім твердженням, зробленим у заявці на одержання гранта. Оскільки оборотним капіталом благодійного гранта є його якісний результат, що, як ми вже розглянули вище, є деякою якісною зміною цільової аудиторії проекту, саме якісний результат гранта свідчитиме про його успішність. Кількісні результати, такі як проведені тренінги чи поширена інформація, якщо вони не підкріплені якісними змінами, не можуть свідчити про успішність гранта. Відповідно, опис якісного результату гранта, що представляється в заявці, є, як правило, предметом найбільших перебільшень з боку здобувачів фінансування. Свідченням досягнення якісних змін є комплекс індикаторів чи показників. Нормальний комплекс індикаторів має обов'язково включати такі параметри, як якість, кількість і час. Розглянемо класичний приклад. Заявити, що в результаті виконання вашого проекту значно поліпшиться стан здоров'я немовлят, недостатньо. Для того, щоб можна було судити про значне поліпшення здоров'я немовлят, слід запропонувати:

- а) конкретний якісний індикатор, наприклад: зниження дитячої смертності серед населення північного регіону;
- б) кількісний показник, наприклад: зниження рівня дитячої смертності з X до B серед 2% населення північного регіону;
- в) часовий показник, наприклад: зниження рівня дитячої смертності з X до B серед 2% населення північного регіону до кінця 2005 року.

Відсутність у проекті чи недостатнє пророблення індикаторів є досить вагомою причиною для відмови в наданні фінансування незалежно від тематики проекту і ваги даної причини збільшується прямо пропорційно розмірам фінансування.

Кілька слів про менш істотні причини, які, однак (особливо в комплексі), істотно знижують шанси здобувачів фінансування.

Логічні проломи (відсутність ключових припущень).

В одному з попередніх пунктів ми вже торкнулися теми перебільшення власних майбутніх досягнень. Які б амбіційні цілі не ставили перед собою проєктанти, у будь-якому випадку і незалежно від тематики проєкту завжди існує цілий ряд зовнішніх чинників, здатних тим чи іншим способом уплинути на досягнення цілей проєкту. Це так звані важливі для досягнення успіху умови, що знаходяться поза рамками контролю менеджменту проєкту, що, природно, повинні бути описані.

Вони часто включають умови, дії чи реакцію, проведені поза проєктом.

До іншої групи чинників відносяться припущення, що відносяться до внеску інших проєктів, інших ресурсів чи фактів зворотного зв'язку, які є критичними для досягнення стратегічної мети, наприклад, умови, зміни політики чи передбачувана поведінка цільової аудиторії, необхідна для успіху.

Третю групу ключових припущень складають припущення з приводу зв'язків між діяльністю в рамках проєкту і результатами, результатами і метою, що також мають відображати відомі ризики і критичні для досягнення результату умови.

Припущення про зв'язки включають також допоміжну діяльність інших організацій, що підлягає моніторингу. Приклад логічного пролому:

Ціль проєкту: створення умов для успішного розвитку фондів місцевого співтовариства.

Завдання проєкту:

1. Навчання активістів НДО методології залучення коштів на місцевому рівні;
2. Створення відділів фандрейзингу в місцевих НДО.

У даному прикладі помилка полягає в тому, що саме по собі рішення завдань проєкту ніяким чином не приведе до досягнення заявленої мети. Для того щоб це відбулося, має відбутися багато змін, що виходять за рамки цього проєкту.

Превалювання «м'яких» компонентів проєкту. Простою мовою це означає, що проєкт складається в основному з досліджень і аналітичної діяльності, тобто порівняно з проєктом, що припускає надання послуг, є «не прикладним». Для підтримки таких проєктів, проте, існують специфічні донори, яких слід знати.

Неправильне структурування ієрархії завдань. Є випадком, коли проєктант, бажаючи працювати з визначеною цільовою аудиторією чи окремим сектором, описує цілий ряд можливих якісних і кількісних змін, але невірно уявляє собі, які саме зміни відносяться до цілей, а які до завдань чи прямих результатів діяльності, і як ці речі взаємозв'язані. Крім цього, деякі проєктанти плутають безпосередню діяльність з результатами, отриманими внаслідок такої діяльності.

Такі основні причини відмови в наданні фінансування відносяться безпосередньо до змісту заявки. Існує також досить велика група причин організаційного характеру чи причин, що відносяться до історії вашої організації, її місії і внутрішнього порядку, вірніше, тієї інформації про все це, яка знаходиться в розпорядженні донора. Однак ці причини заслуговують окремого розгляду.

**Віталій Янюк,
координатор програм
Фонду Євразія**

Фонд "Євразія", Київське Регіональне представництво
Вул. Б. Хмельницького, 55,
6-й поверх, Київ, 01054
Тел./факс (044) 238 26 96, 246 99 61
Web: www.eurasia.org
E-mail: vy@eurasia.kiev.ua

КАЛЕНДАР подій

Міжнародна конференція "Стратегія змін"

Організація: Білоруська державна рада "РАДА"

Дата: 11-14 квітня, 2003 г.

Місце проведення: Мінськ, республіка Білорусія

Мета: розробка рекомендацій з різних питань молодіжної політики на державному та міжнародному рівнях.

Детальна інформація:

веб-сайт: www.rada.org.ua

E-mail: rada@user.unibel.by

Другий щорічний конкурс на теми гуманізму

Всеукраїнська громадська організація "Об'єднання гуманістів України" оголосила початок Другого щорічного всеукраїнського конкурсу студентських робіт на теми гуманізму. Конкурс проводиться з метою популяризації ідей людяності та взаємодопомоги в українському суспільстві.

У конкурсі можуть брати участь студенти та аспіранти навчальних закладів України I-IV рівнів акредитації. На конкурс подаються студентські наукові роботи, що є самостійно проведеними дослідженнями у сфері гуманізму і його розвитку на теренах України на одну з таких тем:

Чому в Україні (не) можливо побудувати гуманістичне суспільство?;

Людина і глобалізація: взаємозв'язок і взаємовплив;

Гуманістичні принципи та PR - технології: Гуманізм як засіб збільшення ефективності економіки;

Мій ідеал гуманіста;

Гуманні способи врегулювання міжнародних конфліктів;

Антигуманістичні тенденції в сучасній українській літературі;

Мистецтво та гуманізм: кризь призму віків до сьогодення;

Гуманізм та олімпійський рух;

Власна тема конкурсанта, яка за тематикою є близькою до запропонованих тем.

На конкурс подаються власні роботи (дослідження, рецензії, розвідки, наукові та науково-популярні статті тощо), оформлені згідно з вимогами державного стандарту, надруковані через півтора інтервали (шрифт Times New roman, № 14). Обсяг роботи не повинен перевищувати 10 сторінок. Твори, які не відповідають вимогам Конкурсу, не розглядаються і не повертаються.

Для участі в конкурсі потрібно заповнити анкету:

- прізвище, ім'я, по батькові;
- дата народження;
- назва навчального закладу, факультет, курс,
- відділення, спеціальність;
- контактна адреса;

контактний телефон та електронна пошта. Конкурсні роботи, оформлені згідно із вказаними вимогами, подаються до 19 квітня 2003 року на адресу: а/с 51, м. Київ, 03127, "Конкурс" (бажано продублювати роботу в електронному варіанті у форматі (.doc) на електронну адресу оргкомітету конкурсу: gumanism@ukr.net.)

До 12 травня журі визначить переможців, яким буде встановлено одноразову стипендію у розмірі 200 гривень, а також 3 заохочувальні премії. Переможцям буде вручено нагороди від спонсорів Конкурсу.

КОНКУРС проектів Європейської Комісії

ПАРТНЕРСЬКА ПРОГРАМА TACIS 3 ІНСТИТУЦІЙНОЇ РОЗБУДОВИ

на підтримку процесів інституційного розвитку, що спрямовані на становлення ринкової економіки, розвиток демократії та громадянського суспільства, а також утвердження верховенства права шляхом налагодження і розвитку партнерства між неурядовими організаціями, органами місцевого самоврядування, неприбутковими професійними асоціаціями з Європейського Союзу, країн, де працюють програми TACIS і Phare.

Подаватися можуть:

- неурядові організації, що працюють у сфері надання соціальних та медичних послуг, спілки споживачів, місцеві громади та місцеві громадські організації, екологічні та природозахисні об'єднання тощо;
- місцеві та регіональні органи влади (на рівні міста, муніципалітетів, областей та районів);
- неприбуткові професійні об'єднання (такі як асоціації малого та середнього бізнесу, спілки підприємців, торгові палати, профспілки тощо).

Теми і сфери діяльності проектів, які підтримуються у рамках Програми:

- Реформи у державному управлінні (управління фінансами і людськими ресурсами, надання соціальних послуг населенню);
- Економічний розвиток (розвиток торгівлі, надання допомоги суб'єктам малого і середнього бізнесу, працевлаштування і зайнятість, соціально-економічний розвиток тощо);
- Соціальна сфера (соціальна реінтеграція груп ризику, розвиток галузі охорони здоров'я, надання допомоги соціально незахищеним верствам населення);
- Охорона навколишнього середовища (розвиток екологічного туризму, очищення повітря, води тощо);

Розвиток міст /urban managment (управління водними господарствами міста, розвиток комунальних служб, стратегічне планування розвитку міста, розвиток сфери охорони здоров'я, освіти, туризму тощо)

Контакти: Mr. Fabrizio Moroni,
fabrizio.moroni@cec.eu.int

(у листі необхідно обов'язково зазначити номер оголошення про цей конкурс – EuropeAid/114796/C/G/Multi)

Остання дата подання заявок-4 квітня 2003 року.

Результати конкурсу будуть оголошені у вересні 2003 року.

ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНИЙ конкурс «Моя земля»

Загальнонаціональний конкурс публікацій у ЗМІ на тему реформування земельних відносин в Україні "Моя Земля" засновано громадською організацією "Інформаційно-ресурсний центр "Реформування земельних відносин в Україні". Він проводиться за підтримки Кабінету Міністрів України, Міністерства аграрної політики України, Державного комітету України з земельних ресурсів, Української академії аграрних наук, представництва Світового Банку в Україні, Міжнародного фонду "Відродження", Фонду "Євразія".

На конкурс можуть подаватися статті, телевізійні репортажі, радіорепортажі, що були оприлюднені у друкованих, аудіовізуальних та електронних засобах масової інформації не раніше 1 січня 2002 року. Номінації конкурсу:

- Соціальні, економічні та правові аспекти реформування земельних відносин та розвитку агробізнесу в Україні
- Управління земельними ресурсами на національному, регіональному та місцевому рівнях
- Формування і функціонування ринку землі.
- Ринкові інститути;
- Роль громадянського суспільства в

реформуванні земельних відносин в Україні;

- Економіка та екологія землекористування;
- Земельний кадастр та моніторинг земель;
- Проблеми землевпорядної науки та освіти;
- Застосування інформаційних технологій для розвитку ринку землі;
- Комплексний розвиток сільських територій.

Конкурсні матеріали з необхідними відомостями про авторів потрібно надсилати поштою або подавати авторами особисто в оргкомітет конкурсу до 1 червня 2003 року.

Переможців буде визначено до 15 серпня 2003 року, а результати буде опубліковано в засобах масової інформації.

Переможців конкурсу в кожній номінації буде нагороджено преміями: перша - у розмірі 1650 гривень або у вигляді цінних подарунків, друга - 800 гривень. Гран-прі присуджується автору найкращого конкурсного матеріалу.

КОНТАКТИ:

"Інформаційно-ресурсний центр
"Реформування земельних відносин в Україні"
Адреса: 01601, м. Київ, пров. Музейний, 12
Тел.:(044)253 5301 Тел./факс: (044) 253 4865
Електронна пошта: myland@iatp.kiev.ua
Інтернет - сайт: <http://myland.org.ua>